

3. Першин В. Г. Державний фінансовий моніторинг: завдання та функції / В. Г. Першин // Публічне право. - 2017. - № 1. - С. 45-50.
4. Хмелюк А. А. Фінансовий моніторинг: суб'єкти та об'єкти в Україні / А. А. Хмелюк // Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право). - 2014. - № 1. - С. 174-180.
5. Хмелюк А. Роль фінансового моніторингу в системі фінансового контролю / А. Хмелюк // Схід. - 2014. - № 6. - С. 42-46.

Гринькова А.
*студентка II курсу юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент
кафедри конституційного, адміністративного
та фінансового права ТНЕУ Росоляк О.Б.*

ПРАВОВА ПРИРОДА ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ УКРАЇНИ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Державні фінанси є фундаментом економічного та соціального життя держави, зростання матеріального і морального добробуту населення. Сучасний стан формування бюджетної системи України не дає права оминати роль податкових надходжень, що, як відомо, є джерелом формування дохідної частини Зведеного бюджету країни. Неможливо не зауважити і той факт, що як політичний, так і соціально-економічний розвиток більшою мірою залежить від ефективного функціонування бюджетно-податкового механізму.

Саме тому, метою даної роботи є аналіз податкових надходжень, що дасть можливість уникнути колізійних думок, щодо необхідності даного виду доходів держави.

Ця тема не є новою в правовій літературі. Її вивченням займалися такі науковці, як: Е. Сакс, О. М. Тимченко, Ю. В. Сибірянська, С. М. Кокшарова, А. А. Шульга та ін.

Не дарма податкові доходи держави викликають стільки інтересу та уваги з боку вчених. Розвиток бюджетної системи України все більше зосереджується на функціонуванні механізмів, що спрямовуються на збагачення податкового потенціалу публічно-правових утворень, встановленні на законодавчому рівні ефективних заходів та засобів, спрямованих на припинення ухилення від оподаткування як фізичних, так і юридичних осіб.

В історії вивчення податку як невід'ємної частини доходу держави, Е. Сакс висунув цікаву думку про те, що «державна задовольняє визначені потреби особи, а особа, в свою чергу, за це їй сплачує певну суму коштів у вигляді податків»[6, с.270]. Сучасне визначення поняття податкових надходжень мало чим відрізняється від думки вищезгаданого дослідника. Загалом під податковими надходженнями розуміють фінансові ресурси, які є головним джерелом доходів будь-якої держави, що централізуються державою для розвитку та забезпечення необхідних та законодавчо встановлених потреб суспільства. Податок визначають як загальнообов'язковий, індивідуально визначений безоплатний платіж, що стягується органами державної влади різних рівнів з юридичних та фізичних осіб і має на меті фінансове забезпечення діяльності держави і

муніципальних утворень, і регулюється положеннями Податкового кодексу України. На обов'язковість такого виду платежу, як податок вказували і вітчизняні науковці В. Андрущенко та Ю. Ляшенко. Вони вивчали податок як фінансове явище, розглядаючи його як примусовий, добровільний, обов'язковий платіж щодо платника [1, с.36].

Основним і єдиним критерієм відмінності податку від іншого неподаткового платежу виступає ознака нормативно-галузевого регулювання. Податкові відносини, у тому числі стягнення податків, регламентується нормами податкового законодавства, у той час як неподаткові обов'язкові платежі регулюються нормами інших галузей законодавства, зокрема, екологічного, патентного й ін. [6, с.276].

Важливим аспектом у визначенні податкового платежу і здійсненні його оплати є порядок встановлення такого платежу. Як правило, обчислення податкових сум, що підлягають внесенню до бюджетів і цільових фондів, є обов'язком платників податків. Податковий обов'язок платника реалізується через обов'язок ведення податкового обліку, обов'язок сплати податків і зборів, обов'язок податкової звітності [2].

Варто зазначити, що природа податкових надходжень України напряду залежить від аспекту побудови самої податкової системи. Ефективність роботи податкової системи України проявляється, перш за все, в її характері збору податків, встановленні окремих видів податкових платежів для осіб, що займаються різними сферами діяльності. У Податковому кодексі України подається виключне положення, щодо визначення змісту податкової системи. У ч. 3 статті 6 Кодексу акцентується увага на тому, що сукупність загальнодержавних та місцевих податків та зборів, що справляються в установленому Податковим Кодексом порядку, становить податкову систему України [5].

О. М. Тимченко вказує на те, що визначальною базою при побудові податкової системи є обсяг державних видатків. Збалансування доходів і видатків є аксіомою фінансової науки. Відхід від неї призводить до тяжких наслідків, ніж високий рівень оподаткування. Крім того, обов'язковими передумовами формування податкової системи є перетворення податків на основне постійне джерело доходів держави [4, с.25]. Одними із основних чинників є також і наявність різноманітних форм оподаткування, розвиток податкової науки та встановлення єдиного податкового ладу.

Наповнення бюджету України податковими надходження здійснюється за умови попереднього прогнозування та планування ефективності такого виду надходжень. Саме в ході здійснення вищезгаданих процесів дається всебічна оцінка того, який обсяг фінансових ресурсів достатньою мірою забезпечить виконання покладених на державу функцій та завдань. Виходячи з цього, доцільно буде визначити поняття планування податкових надходжень як багатогранний комплексний процес, що спрямовується на формування податкових надходжень державного і місцевих бюджетів з метою соціально-економічного розвитку як держави в цілому, так і окремих адміністративно-територіальних одиниць [3]. Головне призначення податкових надходжень реалізується через фіскальну функцію, яка спрямована на мобілізацію і накопичення фінансових ресурсів держави, а також формування в бюджеті

коштів для забезпечення виконання загальнодержавних і цільових державних програм.

Отже, податкові надходження є основним джерелом бюджетних доходів, що справляються державою, задля забезпечення суспільно-економічних потреб населення, та є законодавчо закріпленими. Важливість податкових надходжень характеризується їх належністю до окремих груп суспільних відносин, залежно від виокремлення кожного податкового платежу. Вони є складною фінансово-економічною категорією, що впливає на всі явища та процеси, пов'язані з економічною діяльністю держави. Загальна обов'язковість податкових платежів дає змогу забезпечити стабільний розвиток дохідної частини бюджету держави, а також підвищити її соціально-економічний рівень розвитку.

Податкові надходження є не тільки головним джерелом формування державного бюджету, але й одним із найважливіших чинників радикальних змін. Вони є рушійною силою держави, що спрямовується на фінансове регулювання сфери виробництва. Крім того, податки виражають суть реально існуючих грошових відносин, які виникають під час використання частини національного доходу на загальнодержавні потреби.

Список використаних джерел

1. Андрущенко В. Л., Ляшенко Ю. І. Економічні та позаекономічні аспекти оподаткування // Фінанси України. – 2005. – № 1. – С. 36–43.
2. Кучерявенко М. П. Податкове право України : академічний курс : [підручник] / Кучерявенко М. П. – К. : Всеукр. асоц. видавців «Правова єдність», 2008. – 701 с. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://uristinfo.net/nalogovoe-pravo/141-mp-kucherjavenko-podatkove-pravo.html>
3. Матанаха В. М. Теоретичні аспекти планування податкових надходжень / В. М. Матанаха // Управління розвитком. 2012. №8 (129). – С.7-8. [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1182/1/Матанаха В. М. Теоретичні аспекти планування податкових надходжень.pdf](http://repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1182/1/Матанаха%20В.%20М.%20Теоретичні%20аспекти%20планування%20податкових%20надходжень.pdf)
4. Податкова система України: тренінг-курс : навч. посіб. / О. М. Тимченко, Ю. В. Сибірянська, С. М. Кокшарова та ін. ; за заг. ред. О. М. Тимченко ; передм. Т. І. Єфименко. – К. : ДННУ “Акад. фін. управ ління”, 2012. – 656 с. (Серія “Бюджетна і податкова системи: методологія, організація, навчання”).
5. Податковий кодекс України: закон України: від 19.04.2018р. № 2755VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua>
6. Шульга А. А. Природа податків, функції й принципи оподаткування / А. А. Шульга // Вісник Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна. – 2007. – Вип. 17. – С. 270-274. [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdnuzt_2007_17_60